

CONSTANTIN BRÂNCUȘI ȘI TRANSFORMAREA VISELOR PRIN SCULPTURĂ

**Constantin Brâncuși and dreams transforming
by sculpture**

Angela HĂBĂȘESCU

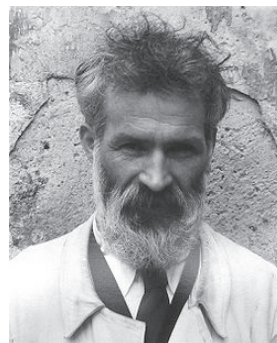
Abstract: *The most effective form of dissemination of library collections is the exhibition book. To inform users about the various collections held by the library, over 70 thematic exhibitions are organized annually. This article talks about one of these exhibitions dedicated to the Romanian artist Constantin Brâncuși.*

„Arta – poate cea mai desăvârșită a fost concepută în timpul copilăriei umanității. Căci omul primitiv uita de grijile cele domestice și lucra cu multă voioșie. Copiii posedă această bucurie primordială. Eu aș vrea să redeștept sentimentul acesta în sculpturile mele.”

„Nici nu vă puteți încă da seama de ceea ce vă las eu...”
Constantin Brâncuși

Primăvara anului 2012 a fost bogată în date aniversare și în memoriam. În sala de lectură *Științe psihopedagogice, naturii, reale*. Arte s-au vernisat 17 expoziții dedicate personalităților celebre. Una din ele fiind consacrată artistului plastic român, inițiatorului principiilor modernismului în sculptura secolului XX: „Constantin Brâncuși, sculptor – 55 de ani de la trecerea în eternitate”.

După actul de naștere Constantin Brâncuși s-a născut în satul Hobița de lângă Craiova, la 19 februarie 1876, dar istoriile artelor plastice contemporane consemnează adesea data de 21 februarie 1876. La 18 ani este admis la Școala de arte și meserii din Craiova la secția sculpturii în lemn, unde se remarcă și este trimis la Viena să execute o comandă la o Școală de tâmplărie artistică. În 1898 se înscrie la Școala

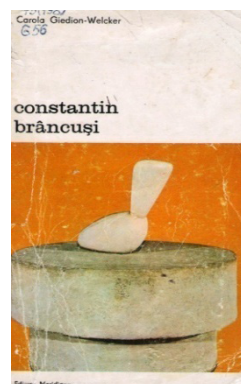

Belle Arte din București și începe să execute lucrări în stil neoclasic. Din 1904 se stabilește la Paris și se înscrie la Academia de Arte frumoase, unde lucrează cu Antonin Mercie. Remarcat de sculptorul francez Rodin, acesta îl solicită să-l aibă ca elev și ajutor. În ciuda unei mari admirații artistice, Brâncuși refuză cu o frază devenită celebră: „*sub un stejar mare nu crește nimic*”.

Constantin Brâncuși și-a căutat de la bun început propriul său drum în artă și extraordinara vigoare artistică a stilului său se datorează acestui permanent efort de a fi el însuși. Apogeul artei sale este atins în deceniul al patrulea, operele sale intrând în marile colecții de artă ale lumii. Sculpturile sale se remarcă prin eleganța formei și utilizarea sensibilă a materialelor, combinând simplitatea artei populare românești cu rafinamentul avangardei pariziene.

Din 1963 pînă astăzi au apărut în toate părțile lumii peste 50 de cărți și monografii, și mii de articole și studii despre Constantin Brâncuși, determinînd în mod decisiv locul lui ca artist genial.

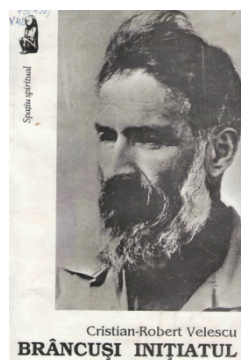
Monografia admiratorului și prietenului de-o viață întregă Vasile G. Paleolog *Tineretea lui Brâncuși* (București : Ed. Tineretului, 1967) ne prezintă viața și opera sculptorului în amănunte biografice, știute și neștiute de alții, care sînt consemnate pentru prima dată în vreo scriere și i-au fost povestite autorului de către însuși Brâncuși. Despre viața, peleginajul sculptorului și opera citim în lucrarea lui Petre Pandrea *Brâncuși: amintiri și exegeze* (București : Ed. Meridiane, 1967). Autorul l-a cunoscut direct pe Brâncuși, evocarea sa capătă un farmec aparte și totodată o largă perspectivă istorică. Petre Pandrea scrie: „*Acești ochi nu-i aparțineau... N-a acceptat comenzi oficiale sau particulare atunci cînd ele nu erau de acord cu visurile, cu intelectul său căutător al adevărului...*”. În lucrarea istoricului și criticului de artă de anvergură internațională, creatoarei unor noi puncte de vedere asupra artei și literaturii secolului XX, Carola Giedion-Welcker *Constantin Brâncuși* (București : Ed. Meridiane, 1981) sînt evidențiate cîteva trăsături fundamentale ale artei și personalității lui Brâncuși. Recepționăm opera nemijlocit, așa cum Brâncuși o percepea și cum vroia să fie percepută, prin atitudinea și tălmăcirea fidelă a creatorului ei, deoarece autorul recurge la fotografiile realizate de Brâncuși însuși pentru ilustrarea operei sculpturale. Indicațiile privitoare la sculpturile reproduse și unele titluri de lucrări sînt luate după însemnările manuscrise ale lui Brâncuși, așa cum figurează pe spatele fotografiilor sale.

La sfârșit, într-o anexă documentară, figurează reflecții și amintiri ale lui Brâncuși transmise oral autoarei, care s-au cristalizat pe parcursul unei îndelungi prietenii cu artistul, în urma numeroaselor convorbiri și a vizitelor periodice în atelierul sau.

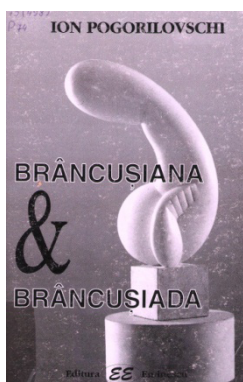
Cărțile acestea constituie o contribuție valoroasă la cultura națională și cea mondială, Brâncuși fiind prezent în complexe și interesante corelații, interacțiuni, confruntări, din care reies omenirea lui românească și genialitatea lui universală.

În seria de studii dedicate operei lui Constantin Brâncuși

cuși se încadrează și lucrările *Brâncuși și secolul său* de Dan Grigorescu (București : Ed. Artemis, 1994) și Cristian-Robert Velescu *Brâncuși inițiatul* (București : Ed. Editis, 1993). Spre deosebire de alți autori Cristian-Robert Velescu se distinge prin maniera de a aborda universul brâncușian. Autorul reușește să descifreze laturile încă necunoscute ale personalității artistului prin analiza câtorva dintre creațiile sale prin prisma filosofiei platoniciene: *Cumințenia pământului* (1907, sculptura reprezintă o femeie foarte concentrată asupra ei însăși, figura ei degajând un mister care o transformă într-un portret universal), *Sărutul* (1910, varianta pariziană din cimitirul Montparnasse, prin această lucrare Brâncuși a vrut să sintetizeze permanența și biruința iubirii în confruntarea ei cu moartea), *Cocoșul*, *Peștele* (1922, lucrarea în marmură e așezată la câțiva cm deasupra unei oglinzi al cărei diametru e aproape egal cu lungimea sculpturii), *Prometeu* și Ansamblul arhitectural de la Târgu-Jiu *Masa tăcerii* (1937, lucrata în calcar, reprezintă masa

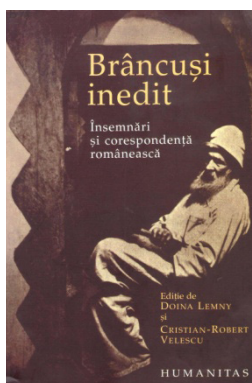
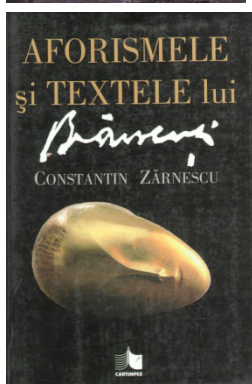
dinaintea confruntării în bătaia la care urmează să participe combatanții), *Poarta sărutului* (1937, pe fețele fiecărei coloane se regăsește simbolul sărutului, două jumătăți ale unui cerc, atât de caracteristic operei lui Brâncuși) și *Coloana fără sfârșit* (1937, opera principală, considerată sinteză a tuturor căutărilor sculptorului de o viață întreagă și esența operei lui Brâncuși, fiind una din cele mai admirabile sculpturi ale secolului).

Artistul n-a conceput *Coloana fără sfârșit* sau celelalte opere drept monumente izolate, nici măcar drept un ansamblu de opere decorative, ci drept un întreg cu un sens. Prin instalarea în 1938 la Târgu-Jiu a ansamblului arhitectural Brâncuși îndeplinește dorința de mult nutrită de a oferi țării sale natale o operă reprezentativă, care să fie accesibilă tuturor. Este cel mai valoros mesaj artistic, destinat compatrioților și istoriei neamului.

Brâncușiana & Brâncușiada (București: Ed. Eminescu, 2000) este una din cele cca 80 de studii, eseuri, articole asupra operei lui Brâncuși publicate de Ion Pogorilovschi. Este o culegere „...ca un fel de raport asupra unei preocupări de o viață, cercetări și meditații induse de cel mai de seamă avatar, în acest secol, al timpului creativ românesc în artă”. Autorul menționează faptul, că Brâncuși este unul dintre marii artiști care slujesc strălucit ideea că un artist, pentru a deveni universal, nu trebuie să se desprindă din ținutul său și de natură ca să facă artă abstractă.

Cel mai strălucit reprezentant al sculpturii secolului XX a fost și un remarcabil filosof și înțelept, comparat de unii cu Socrate, cu Diogene sau cu Esop. Lucrarea celui mai tânăr brâncușiolog Constantin Zărnescu *Aforisme și textele lui Brâncuși* (Cluj: Ed. Cartimpex, 1998) se adaugă vrafului de studii, amintiri și exegeze ale artistului. Opera este pusă sub reflectorul spuselor sculptorului despre artă și reprezintă o lucrare fundamentală al cărei sens depășește sfera istoriei sculpturii, constituindu-se ca o meditație esențială asupra căilor artei moderne.

În volumul *Brâncuși inedit: însemnări și corespondență românească* (București: Ed. Humanitas, 2004), apărut ca rezultat din colaborarea cercetătoarei Doina Lemny cu Cristian - Robert Velescu, găsim un impresionant material inedit. În el sînt cuprinse

însemnările și aforismele sculptorului, prezentate în ortografia lor originală, scrisorile de la prietenii români, manuscrise ale unor eseuri dedicate lui Brâncuși de autori români, precum și corespondența legată de proiectele de monumente solicitate din România.

Marele maestru Constantin Brâncuși s-a stins din viață la 16 martie 1957 la Paris. Întreaga operă sculpturală a lui a fost marcată de influența artei populare românești, ale cărei motive le-a sublimat în noi forme artistice, care s-a impus ca un limbaj absolut nou în arta secolului XX. Opera sa a încercat să facă o sinteză a naturii și a culturii, căutând sensul filosofic, esența existenței și mișcării. Sculptura lui Brâncuși i-a dat artei moderne noi adâncimi de conținut și noi forme, inițiind pe sculptorii de azi în posibilitatea de a lărgi limbajul sculpturii de mâine.

„Tăind piatra și lemnul cu mâinile lui de țaran din Corj, el a impus materiei fluiditatea spiritului, a descătușat din miezul ei fierbinte „Pasărea maiastră” și „Coloana fără sfârșit”, a deschis artei și spiritului omenesc poarta unui nou univers.

*El este mai mult decât un sculptor, mai mult decât artist de geniu.
Este un demiurg. S-a născut la Hobița în 1876 și nu v-a muri niciodată”*

Geo Bogza

Bibliografie consultată:

1. *Brâncuși inedit* : însemnări și corespondență românească. Ed. de Doina Lemny, Cristian-Robert Velescu. București : Humanitas, 2004. 495 p.
2. *Brâncușiana & Brâncușiada* / Ion Pogorilovski. București : Ed. "Eminescu", 2000. 254 p.
3. GIEDION-WELCKER, Carola. Constantin Brâncuși. În rom. de Olga Bușneag și R. Bușneag lotzu. București : Meridiane, 1981. 191 p.
4. GRIGORESCU, Dan. Brâncuși și secolul său. București : Ed. Artemis, 1994. 60 p.
5. PALEOLOG, Vasile G. Tinerețea lui Brâncuși. București : Ed. Tineretului , 1967. 230 p.
6. PANDREA, Petre. Brâncuși: amintiri și exegeze. București : Meridiane, 1967. 261 p.
7. VELESCU, Cristian Robert. Brâncuși inițiatul. Cuv. înainte de B. Brezianu. București : Editis, 1993. 166 p.
8. ZĂRNESCU, Constantin. Aforismele și textele lui Brâncuși. Pref. de M. Sorescu. Ed. a 3-a, rev. și ad. Cluj : Cartimpex, 1998. 230 p.
9. <http://brancusi.1dez.com/opere-brancusi.html>
10. http://ro.wikipedia.org/wiki/Constantin_Br%C3%A2ncu%C8%99i
11. <http://autori.citatepedia.ro/de.php?a=Constantin+Br%E2ncu%BAi>
12. <http://www.guggenheim.org/new-york/collections/collection-online/show-list/artist/b/?search=Constantin%20Brancusi>
13. http://www.intelepciune.ro/Constantin_Brancusi_213_citate_celebre_maxime_cugetari.html
14. <http://centrulbrancusi.ro/categoria/constantin-brancusi-2/>

